

Συνεπιμέλεια: το νομοσχέδιο που θέτει σε κίνδυνο παιδιά και μητέρες. Ποιος φοβάται τις διεθνείς συμβάσεις; - Της δικηγόρου κ. Σοφίας Κουκούλη – Σπηλιωτοπούλου

Το νομοσχέδιο για τη συνεπιμέλεια ψηφίζεται σήμερα στη βουλή και η αλήθεια είναι ότι έχει προκαλέσει θύελλα αντιδράσεων στο σύνολο των οργανώσεων, των φορέων και των συλλογικοτήτων που ασχολούνται με τα δικαιώματα των παιδιών (και σε επίσημους θεσμούς της Ε.Ε.), αλλά και σε όλο το φάσμα του του πολιτικού τόξου (ακόμα και σε μέλη της κυβερνητικής παράταξης), καθόσον οι διατάξεις του θεωρούνται από πολλούς επικίνδυνες για την οικογενειακή ευημερία των παιδιών. Παράλληλα, εκφράζονται και πολλές ενστάσεις για τη νομική του εγκυρότητα.

Εμείς δεν είμαστε βέβαια ειδήμονες επί του θέματος, για αυτό και σας παρουσιάζουμε στη συνέχεια το άρθρο της **δικηγόρου κ. Σοφίας Κουκούλη – Σπηλιωτοπούλου** (μέλος της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής του Ν. 1329/1983 – Επιτροπή Μάνεση), το οποίο μας απέστειλε η **νομική μας σύμβουλος κ. Ντέτα Πετρόγλου**.

Εμείς το μόνο που μπορούμε να προσθέσουμε είναι ότι το συμφέρον των παιδιών πρέπει να τίθεται πάντοτε σε απόλυτη προτεραιότητα και επειδή η οικογενειακή ευημερία ενός παιδιού είναι ο πιο σημαντικός παράγοντας για την καλλιέργεια της ευτυχίας του, πρέπει να προστατεύεται από το κράτος, τη δικαιοσύνη και να συνεπικουρείται από θεσμούς που συνδράμουν ουσιαστικά προς αυτήν την κατεύθυνση και δε μετατρέπουν τη

διαδικασία της συνεπιμέλειας σε έναν απρόσωπο μηχανισμό...

Συνεπιμέλεια: το νομοσχέδιο που θέτει σε κίνδυνο παιδιά και μητέρες.

Ποιος φοβάται τις διεθνείς συμβάσεις;

Σοφία Κουκούλη-Σπηλιωτοπούλου, δικηγόρος,

*μέλος της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής του Ν. 1329/1983
(Επιτροπής Μάνεση)*

Σε μια δημοκρατική κοινωνία, η συζήτηση για νομοσχέδια και νόμους είναι αναγκαία και ωφέλιμη. Δεν επιδέχονται όμως συζήτηση, αλλά μόνο συμμόρφωση, οι ανώτεροι των νόμων κανόνες (υπερνομοθετικοί): του Συντάγματος, των επικυρωμένων διεθνών συμβάσεων και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τη γονική μέριμνα αφορούν: η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), η Σύμβαση για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών (CEDAW), η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η Σύμβαση για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής βίας (Σύμβαση Κωνσταντινούπολης), ο ενωσιακός Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

Οι κρίσεις των διεθνών οργάνων, που ερμηνεύουν «αυθεντικά» τους διεθνείς κανόνες και ελέγχουν την εφαρμογή τους, συγκλίνουν: στις σχέσεις γονέων και τέκνων καθοριστικό είναι το συμφέρον του συγκεκριμένου παιδιού, που διαπιστώνεται βάσει της όλης κατάστασης της οικογένειάς του, με συνεκτίμηση της γνώμης του ανάλογα με την ωριμότητά του. Η υποχρεωτική, εκ του νόμου, συνεπιμέλεια των χωρισμένων γονέων, χωρίς προηγούμενη έρευνα του συμφέροντος κάθε παιδιού, καταδικάζεται. Το παιδί δικαιούται επαφή με τους δυο χωρισμένους γονείς, εφόσον αυτό εξυπηρετεί το συμφέρον του. Η «γονική αποξένωση», που

στερεότυπα αποδίδεται σε επηρεασμό του παιδιού από τη μητέρα κατά του πατέρα, είναι έννοια επιστημονικά αστήρικτη και επικίνδυνη. Να ενημερωθούν οι δικαστές, όσοι ασχολούνται με παιδιά, καθώς και το κοινό, ώστε να μη χρησιμοποιείται.

Τη διαμεσολάβηση απαγορεύει απόλυτα η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, καθώς οδηγεί σε υποχώρηση του ασθενέστερου γονέα (συνήθως της μητέρας), προς βλάβη του παιδιού, λόγω ανισοροπίας δυνάμεων και αδυναμίας διαπραγμάτευσης.

Το ισχύον, «παιδοκεντρικό», Οικογενειακό Δίκαιο του Ν. 1329/1983 απαιτεί ως γνώμονα κάθε απόφασης των γονέων ή του δικαστηρίου το συμφέρον του παιδιού. Προβλέπει κοινή άσκηση της γονικής μέριμνας από χωρισμένους γονείς, μόνον αν συμφωνούν και ορίζουν τη διαμονή του παιδιού, εξασφαλίζοντας το αναγκαίο για την ομαλή ψυχοσωματική ανάπτυξή του σταθερό περιβάλλον. Ο νόμος υλοποίησε το μεταδικτατορικό Σύνταγμα, την ΕΣΔΑ και τη CEDAW, προτρέχοντας με επιτυχία της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, που κυρώθηκαν κατόπιν (Ν. 2101/1992 και Ν. 4531/2018, αντίστοιχα).

Το (αγνώστου πατρός) νομοσχέδιο που κατατέθηκε στη Βουλή, μετατρέπει το Οικογενειακό Δίκαιο σε γονεϊκοκεντρικό, θέτοντας σε κίνδυνο ακόμη και την ασφάλεια και τη ζωή παιδιού και μητέρας. Βασικοί άξονες: η αυτόματη, υποχρεωτική «από κοινού και εξίσου», άσκηση της γονικής μέριμνας (και της επιμέλειας) από τους χωρισμένους γονείς, χωρίς προ-εξέταση του συμφέροντος του παιδιού. Υποχρεωτική, μηχανιστική κατανομή της επιμέλειας, με τεκμήρια που δεν αρμόζουν σε προσωπικές σχέσεις, ιδίως με παιδιά, αλλά σε οικονομικές συναλλαγές, με συνακόλουθο την εναλλασσόμενη διαμονή του παιδιού (άρθρα 1, 5, 13). Έτσι, παραβιάζοντας όλους τους διεθνείς κανόνες, παραδίδει εξαρχής,

άνευ όρων, το παιδί στον πατέρα, χωρίς προ-έλεγχο της ποιότητας της «ενεργού παρουσίας» του, επαφιέμενο στον εκ των υστέρων πυροσβεστικό ρόλο του δικαστηρίου, εφόσον και όταν αυτός είναι δυνατός και με προκατασκευασμένα κριτήρια.

Παραβιάζει ασύστολα τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, ιδίως επιβάλλοντας, αφενός, τη συνέχιση της «ενεργού παρουσίας» του κακοποιητή έως την οριστική καταδίκη του (άρθρο 14), ενώ η Σύμβαση απαιτεί να ερευνάται και υποψία κακοποιητικής συμπεριφοράς, ανεξάρτητα από ποινική δίωξη, ώστε ν'αφαιρούνται τα δικαιώματα ακόμη και του ύποπτου, και αφετέρου, εισάγοντας υποχρεωτική διαμεσολάβηση, ως προαπαιτούμενο της προσφυγής στη Δικαιοσύνη (άρθρο 8 παρ. 2), που απαγορεύει η Σύμβαση.

Εισάγει κυριολεκτικά αυτόματο διαζύγιο, και με ψηφιακή κοινή δήλωση, χωρίς δικαστικό έλεγχο των συνθηκών υπό τις οποίες έγινε, αν εκφράζει την ελεύθερη βούληση και των δύο γονέων κι αν εξυπηρετεί το συμφέρον του παιδιού.

Η «γονική αποξένωση» δεν αναφέρεται, αλλά διατρέχει το νομοσχέδιο, όπως «ομολογεί» η Αιτιολογική Έκθεση του νομοσχεδίου που τέθηκε σε διαβούλευση, καθώς οι διατάξεις που την υποδηλώνουν διατηρούνται.

Αντί να ιδρύσει, εφαρμόζοντας, επιτέλους, τον Ν. 2447/1996, σώμα οικογενειακών κοινωνικών λειτουργών, που θα επικουρούν τα δικαστήρια και θα στηρίζουν τις οικογένειες, συμπράττοντας με παιδοψυχιάτρους και παιδοψυχολόγους, εισάγει «έκτακτα προγράμματα επιμόρφωσης», των δικαστών και εισαγγελέων που θα δικάζουν οικογενειακές υποθέσεις. Οι δικαστικοί λειτουργοί θα γίνουν ταχύρρυθμα, ψυχίατροι, ψυχολόγοι, κοινωνικοί

λειτουργοί; Αυτό απαξιώνει το λειτούργημά τους και τους ίδιους.

Συνεπώς, το νομοσχέδιο συνιστά επικίνδυνη οπισθοδρόμηση. Ενθαρρύνει τις συγκρούσεις και την ενδοοικογενειακή βία, ενώ περιορίζει τη δικαστική παρέμβαση και αυτοματοποιεί τη δικαστική κρίση, θίγοντας την ανεξαρτησία των δικαστών, το θεμελιώδες δικαίωμα δικαστικής προστασίας μητέρας και παιδιού και σωρεία άλλων θεμελιωδών δικαιωμάτων τους.

Οι προσθαφαιρέσεις που ακολούθησαν τις έντονες αντιδράσεις δεν σώζουν το νομοσχέδιο, αφού οι βασικοί άξονες παραμένουν. Η προσθήκη στο άρθρο 1 ότι «οι διατάξεις του ερμηνεύονται και εφαρμόζονται σύμφωνα με τις διεθνείς συμβάσεις που δεσμεύουν τη χώρα, ιδίως με τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, και δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι δικαιολογούν τη μη τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από αυτές» ούτε την αντίθεση προς τους διεθνείς κανόνες γιατρεύει, ούτε την παρέμβαση των διεθνών ελεγκτικών οργάνων αποτρέπει. Το νομοσχέδιο πρέπει ν'απορριφθεί, στο σύνολό του, αλλιώς, θα δημιουργήσει τεράστια κοινωνικά προβλήματα και θα καταστήσει την Ελλάδα διεθνώς υπόλογη.